

KRUSTPILS NOVADA VĪRIESU TAUTAS TĒRPS

Viens no raksturīgākajiem Austrumlatvijas viriešu goda tēriem ir Krustpils novada tērps.

Pie Krustpils novada viriešu tērpa piederēja trīs svārki — īsie, pusgarie un garie. Šos svārkus šuva ziemai no pelēkas vadmalas, vasarai — no balta, reizēm rakstaina linu audekla.

Pusgaros un garos svārkus šuva no baltais vai gaiši pelēkas vadmalas. Kā pusgarajiem, tā garajiem svārkiem šuva stāvas apkakles. Priekšā svārkus aizāķēja ar āķiem. Parasti aizāķēja tikai apakšējos āķus, lai būtu redzama kreklā apkakle. Svārkiem abās sānu vilēs iešuva mudurus, t. i., kuplas, platas krokas, kas sākās jostas vietā un beidzās apakšā. Svārku ar muduriem sānos sauca par muduraiņiem. Kabatas šuva iegrieztas. Svārku apjōza ar pitām, krāsainām jostām.

Bikses šuva vai nu no tā paša auduma kā svārki, vai arī no baltais vadmalas. Kājās āva rakstainas zēķes, kuras vilka pāri staru galiem. Kurpes bija melnas, ar misiņa sprādzi priekšā. Valkāja arī melnus puszābakus.

Krekliem bija atlocīta apkakle, uzšūti uzpleci un piedurķu galos aproces. Apkakles izrotāja ar nelielu vienvirziena izvilkuma josliju un malas noslēdza vai nu ar zobiņiem, kas bija veidoti no tā paša auduma, vai ar mazu, tamborētu mežģinīti. Uz aprocēm šuva nelielu vienvirziena izvilkuma josliju, ielokot izvilkumā baltus vai arī baltus un sarkanus diegus. Kreklu pie kakla aizsprauda ar mazu, gludu sudraba saktiņu.

Krustpils novada virieši godos galvā lika melnu vai arī pelēku rateni — veltu tūbas gardibeni ar platām malām. Priekšā malu nolocija mazliet uz leju, bet mugurpusē uzločija uz augšu.

Latvijas Valsts izdevniecība Rīgā
JT 20808. Maksā 70 kap.

МУЖСКАЯ НАРОДНАЯ ОДЕЖДА КРУСТПИЛСКОГО РАЙОНА

Одним из наиболее характерных мужских праздничных нарядов Восточной Латвии является наряд Крустпилсского района.

К мужской народной одежде Крустпилсского района относятся три вида сюртуков — короткие, полудлинные и длинные. Короткие сюртуки шили на зиму из серого сукна, на лето — из белой, иногда узорчатой льняной ткани.

Полудлинные и длинные сюртуки шили из белого или светло-серого сукна. Как у полудлинного, так и длинного сюртуков были стоячие воротники. Спереди сюртуки застегивались на крючки. Обычно застегивали лишь нижние крючки, чтобы виден был воротник рубахи. У сюртуков в оба боковых шва вшивали так называемые «мудуры» — широкие складки, начинающиеся у талии и заканчивающиеся у подола. Сюртуки с мудурами на боках называли «мудурайни». Карманы были врезные. Сюртуки подпоясывали плетеными цветными поясами.

Брюки шили из той же ткани, что и сюртуки, или же из белого сукна. На ногах носили узорчатые чулки, натянутые поверх концов штанин. Туфли были черные с медной пряжкой спереди. Носили также и черные ботинки.

Рубахи имели отложные воротники, настроенные на плечья и манжеты на концах рукавов. Воротники украшали небольшим мережчатым узором, а края — зубчиками ткани или мелкими вязанными кружевами. На манжетах вышивали небольшой мережчатый узор из белых и красных ниток. Рубаху у шеи скрепляли маленькой гладкой серебряной сактой.

Мужским праздничным головным убором в Крустпилском районе служила черная или серая шляпа с широкими полями — «ратэнэ» — из валяного войлока. Передний край загибали немного вниз, а сзади — загибали вверх.

MEN'S NATIONAL COSTUME OF THE KRUSTPILS DISTRICT

Of all festive national costumes encountered in the eastern parts of Latvia, the one worn in the Krustpils district was the most characteristic.

Three kinds of coats were common — short, three-quarter, or long. The short one was made of grey homespun for the winter, and of white linen, plain or figured, for summer wear. The three-quarter coat and the long coat were made of white or light grey homespun. Both had stand-up collars, and were hooked in front, usually fastening only the lower hooks so as to expose the shirt collar. Deep loose folds («muduri») were put into the side seams from the waist. This kind of coat was called «mudur coat». The pockets were cut-in. A braided multi-coloured belt was tied about the waist.

The trousers were made either of the same material as the coat, or of white homespun. The brightly designed socks were pulled over the trouser legs. The shoes were black with brass buckles in front. Sometimes low black boots were worn.

The shirt had a turn-down collar, attached yoke, and cuffed sleeves. The collar was bordered with narrow drawn-thread work, and finished either with a finely dented hem, or a narrow trimming of crocheted lace. The cuffs were also bordered with a narrow line of drawi-thread work, done in white or red and white. A small plain silver brooch fastened the shirt at the neck.

On festive occasions men would don a black or grey tall, broad-brimmed felt hat («ratene»). The brim was slightly turned down in front, and up at the back.

COSTUME NATIONAL D'HOMME DE LA RÉGION DE KRUSTPILS

Un des costumes de fête d'homme les plus caractéristiques de la Lettonie Orientale est celui de la région de Krustpils.

Le costume masculin de cette région comprenait trois types de redingotes: courtes, demi-longues, longues. Les courtes, portées en hiver, se faisaient en tissu de laine grise; en été elles étaient en toile de lin blanche ou marbrée de dessins. Les demi-longues et les longues redingotes se confectionnaient en tissu de laine blanche ou gris-clair. Elles avaient un col droit et se fermaient à l'aide d'agrafes. Il était d'usage de n'agrafer que celles du bas, afin de laisser apparent le col de la chemise. De larges plis, appelés «muduri» étaient drapés sur les coutures des côtés de la redingote, depuis la ceinture jusqu'en bas. Ces redingotes, à cause de leurs plis «muduri», se nommaient «muduraiņi». Elles étaient à poches coupées et se resserraient à la taille par une ceinture tressée en différentes teintes.

Les pantalons se faisaient, tantôt du même tissu que les redingotes, tantôt de drap blanc. On portait des bas à ornements nuancés, dans lesquels on enveloppait le bas des pantalons. Les souliers étaient noirs, ornés devant d'une boucle de cuivre. On se chaussait également de bottines noires.

Les chemises avaient des cols rabattus, des épaulettes et des poignets. Les cols, ornés d'une bande de broderies ajourées, étaient bordés d'une découpe de petits festons ou d'une étroite dentelle au crochet. Les manchettes étaient également ornées d'une petite bande de broderies ajourées en fil blanc ou rouge et blanc. Les chemises se fermaient au cou par une «sakta» unie en argent.

La coiffure masculine de fête de la région de Krustpils était une «ratene» — feutre noir ou gris à large bord légèrement baissé devant et relevé derrière.